

Žetev.

Ob zapuščenem gradu.

Na mesto sem prišel — oh ne naprej! —
Le nekaj naj trenutkov tu postanem.
Saj bil sem nekdanj znanec todi vsem,
Pozabljen zdaj sem ptujec v kraju znanem.

Ti še stojiš pred mano, sivi grad;
Mogočna lipa čelo ti obsenča,
In zadaj na obronku, ob stranéh,
Borovje temno tvoje zide venča.

Za gradom v grmu slavec še drobi
Napev; kakó ga dolgo nisem slišal! —
Približam naj korak na grajski vrt:
Takó prijetno mi je vedno dišal.

Le tu, le tu ni glodal časa zob.
Na levi in na desni gladke poti
Poganja sočna trava, cvetje vmes,
In veter s hriba mi pihljá naproti.

Vse, kakor nekdanj, kakor oni čas,
Ko tólikrat sem hitel v grad samótni,
Veselo bil pozdravljen, ljubljen gost,
V družini plemeniti in dobrotni.

Še danes ves živi mi pred očmi
Logár, nemladih let, a čvrstih udov,
Odprtih mislij in vsekdar vesel,
Vsekdar šaljiv, čeprav nikdar brez trudov.

Sprejel me ráдостno je mož visok,
Pokrivala mu prsi brada siva;
Smehljaje mi desnico je podal,
Smehljaje ž njim jedinka prijazniva.

Gospod je bil zelenega domú,
Vojak nekoč v viharjih bojnih dobah.
Užival je na pozna leta mir
Ob svoji hčeri v tihih grajskih sobah.

Pazljivo sem poslušal ga vsekdar
Mladenič jaz, moža nazorov zrelih,
Kadar mi je govoril živo vnet
O težkih letih, redko mu veselih.

Zaklical je: Pozabljen je ves trud.
Nikdár ne bodem slóvel v zgodovini,
In vendar mi je sladka misel tá,
Da nekaj vsaj sem storil domovini.

In gibkih rok jedina njega hči
Z darmi je mizo obložila sama.
Najslajšega darú napolnjen vrč
Prinesla nama lahkih nog iz hrama.

Jaz prosil sem in vélel je gospod:
Iz grada pesem se je priglasila,
Izvajljena iz grla in iz strun,
Kot jutro čista, kot njé pevka mila.

Vse, kakor nekdanj, kakor oni čas — —
Le grajska vrata danes so zaprta,
In le naproti danes mi nihče
Ne prihiti iz grada ali z vrta.

Zapahnjene so line. Tiho vse.
Pogledam v vrt. Moj Bog! Kaj moram zreti!
Nijedna roža grede ne krasi,
Nijedna bela steza se ne sveti.

Zakličem. Glas oznani moj prihod!
Vse mrtvo. — Jeka s hriba mi odzdravi,
Iz grma slavec plašen odleti,
Zaziblje veter bilke v gosti travi.

Ni njega — niti njé — nikogar ni?
Pod gradom prazna se mi vije cesta.
Nikogar ni. Ni tebe ni, logár,
Da bi povedal, kam sta šla in kjé sta.

Na steni le kapele grajske tam
Izdolbene se zdé mi črke znane.
Pod križem in pod sidrom meč leži,
Ki sekal več ne bo nikomur rane.

Na vrbi tožne kite se majó;
In listje šepeta na stari lipi.
Kaj šepeta? „Dobil je zadnji mir.“
In šepeta: Bilí, bilí so hipi . . .

Prepozno sem prišel — oh ne naprej! —
Tu nekaj bom trenutkov zdaj še čakal,
Naslonil se na sidro, križ in meč;
Zastonj bom čakal, a zastonj ne plakal.

Anton Medved.

Vláhinja.

Vláhinja, temna reka!
Solnce in luna sijeta vate;
Ali kalno je tvoje vodovje,
Slike ne kaže nazaj jima zlate.

Vláhinja, tiha reka!
V strugi valé se polagoma vali,
Kakor bi trudni od daljnega póta
V Kolpe naróčaju radi zaspali.

Vláhinja, tožna reka!
Tvoje bregove ločje pokriva,
Ločje in trstje — ni je cvetlice,
Da bi ti klila ob strani vonjiva.

Vláhinja, tajna reka!
Kaj li zakrivajo tvoje globine?
Váte strmim. O kakó si podobna
Mnogemu srcu té sôlzne doline!

Anton Medved.

Najmlajši mojster.

(Povest iz leta 1608. — Spisal Velimir.)

(Dalje.)

XI.

Tam po beli nedelji je bilo. Pomlad je ognila zemljo z zeleno odejo in gori po Gradu je cvetlo že polno pomladanskih cvetic. Pred hišo vdove Tramterice se je raztezal do Ljubljanske majhen kos ograjenega vrta, v katerem je zelenjad v gredicah že kazala svoje glavice. Pred hišnimi stopnicami sta stali dve palmi in z lesenega pomola je stegal zeleni bršljin svoje vejice navzdol.

Čedno pobeljena hiša je kazala skrbno gospodinjo. Pri tleh je bila na jednom koncu pekarna, na drugem pa peči. V prostorni veži so stale vreče ob stenah, in v prvo nadstropje se je prišlo po širokih lesenih stopnicah. Na jedni strani sta bili dve navadni sobi s kuhinjo in shrambo. Na drugem koncu pa se je prišlo iz prednje sobe v veliko izbo, ki je bila za meščansko sobo nenavadno bogato opravljena.

Stene so bile ogrnjene pri tleh s fino tkanimi italijanskimi preprogami. Leseni strop je bil barvan z modro barvo, tramovi pa žlebani, in zlate zvezdice so bile posejane po višnjevkastih deskah. Na sredi je visel s stropa bakrenast leščenic, na katerem je bilo nataknenih dvanaest voščenih sveč.

Pod steno med oknom je čepela mala miza, na kateri je stala podoba križanega Izveličarja. Ob strani sta rastla v lončenih posodah dva tulipana in spodaj dve centifoliji podobni rastlinici. Pri vratih je stalo dvoje oleandrov, ki sta stražila s čipkasto zaveso zagnjeni vhod, in po oknih so se vrstile razne vrste rože, vijolice, klinčki, fuksije in pelargonije.

Na levi steni je visela podoba poslednje sodbe v protestantovskem duhu. Posebno pozornost je obračal nase prizor, v katerem dva črna peklenščka z dolgima repovima žagata vrat katoliškemu duhovniku. Takoj poleg pa krilat angel podaje v zlatem kelihu luteranskemu predikantu nebeške ambrozije. Na drugi steni pa je slika svetopisemske Suzane, Tramteričine patrone. Med palmami stoji čista devica v srebrni vodici. Sramežljivo sklepa roči na prsih in dolgi lasje se usipajo raz povešeno glavo po životu. Tam izza lotosovega grma pa gledata poželjivo dva starca zgubanih lic in osivele brade.

Na sredi sobane je stala okrogla miza na vezeni preprogi. Nekaj lepo izrezanih stolov jo je ščitilo in več knjig je ležalo na stoléh in na mizi. Lepo vezano Dalmatinovo sv. pismo